

วันเข้าพรรษา

ผศ. พอพล อุบลพันธุ์

คำว่า “พรรษา” มาจากคำว่า “วัสสะ” แปลว่า “ฝน” บางครั้งแปลว่า “ปี” เช่น “ทศวรรษ ทศวรรษ” แปลว่า ๑๐ ปี “ศตวรรษ ศตวรรษ” แปลว่า ๑๐๐ ปี เป็นชื่อฤดูในภูมิภาคเอเชียหรือในประเทศอินเดีย ๓ ฤดู ดังต่อไปนี้

๑. เหมันตฤดู หน้าหนาว ๔ เดือน กลางเดือน ๑๒ ถึงกลางเดือน ๔
๒. คิมหันตฤดู หน้าร้อน ๔ เดือน กลางเดือน ๔ ถึง กลางเดือน ๘
๓. วัสสานฤดู หน้าฝน ๔ เดือน กลางเดือน ๘ ถึง กลางเดือน ๑๒

คำว่า “เข้าพรรษา” หรือ “จำพรรษา” ก็หมายความว่า การหยุด อยู่ประจำที่ในหน้าฝน ในฤดูฝน การเข้าพรรษา จำพรรษา เป็นสังฆกรรมตามพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ พระภิกษุทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หากล่วงละเมิดก็ต้องอาบัติ

ในการนี้ผู้เขียนขอคัดลอกข้อมูลในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ที่ท่านทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือวินัยมุข เล่ม ๒ มาเป็นข้อมูลหลักในการเขียน โดยสรุป มีดังนี้

๑. เหตุผลที่ภิกษุต้องอยู่ จำพรรษา

“เป็นธรรมเนียมของบ้านเมือง ในครั้งโบราณเมื่อถึงฤดูฝนต้องงดการไปมาหาสู่ต่างเมืองชั่วคราว มีตัวอย่างเช่น พ่อค้าสัตว์พาหนะถึงฤดูฝน ณ ที่ใดต้องหยุดพัก ณ ที่นั้น เป็นอย่างนี้เพราะทางเดินเป็นหล่มไปไม่สะดวก นอกจากนั้นยังจะถูกน้ำป่าหลากมาท่วมด้วย เมื่อครั้งปฐมโพธิกาลภิกษุยังน้อย ถึงฤดูฝนท่านก็หยุดเที่ยวจาริกตามลำพัง ของท่านเอง ไม่ต้องทรงตั้งเป็นธรรมเนียม ครั้นมีภิกษุมากขึ้น จึงได้ทรงตั้งเป็นธรรมเนียมเมื่อถึงฤดูฝน ให้หยุดอยู่ที่เดียวไม่ไปแรมคั่นข้างไหนตลอด ๓ เดือน เราเรียกว่า จำพรรษา”

๒. กำหนดกาลเวลาจำพรรษา

“คัตติที่กำหนดให้เข้าพรรษา เรียก วัสสุปนาเยกา ในบาลีกถาว่าไว้ ๒ คือ ปุริมิกาวัสสุปนาเยกา วันเข้าพรรษาดัน ๑ ปัจฉิมิกาวัสสุปนาเยกา วันเข้าพรรษาหลัง ๑ วันเข้าพรรษาแรก มีที่กำหนดว่า เมื่อพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์อาสาฬหะล่วงไปแล้ววันหนึ่ง คือวันแรมค่ำ ๑ เดือน ๘ วันเข้าพรรษาหลังเมื่อพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์อาสาฬหะนั้นล่วงไปแล้วเดือนหนึ่ง

เหตุไฉน จึงกำหนดวันเข้าพรรษาไว้เป็น ๒ เป็นปัญหาที่มั่วอยู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เสด็จพระอุปัชฌายะของข้าพเจ้า ทรงสันนิษฐานว่า วันเข้าพรรษาในปีหนึ่งมีแต่วันเดียว แต่ในบาลีกถาว่าไว้เป็น ๒ นั้น ปุริมิกาวัสสุปนาเยกา ได้แก่ วันเข้าพรรษาในปีมีปกติมาส, ปัจฉิมิกาวัสสุปนาเยกา

ได้แก่ วันเข้าพรรษาในปีมีอธิกมาส ที่ต้องเลื่อนวันจำพรรษาจากกำหนดแรกออกไปอีกเดือนหนึ่ง. พระมตินี้ฟังอาการเพียงเท่านั้น ชอบแก่เหตุ แต่ตามโหราศาสตร์ การที่ต้องเลื่อนวันจำพรรษาออกไปอีกเดือนหนึ่ง คือ เพิ่มอธิกมาสนั้นก็เพราะในวันเพ็ญแรก พระจันทร์ยังหย่อน โคจรไม่ถึงฤกษ์อาสาฬหะ ถึงฤกษ์นั้น ต่อวันเพ็ญหลัง เมื่อเป็นเช่นนั้น วันเข้าพรรษาก็มีแต่วันเดียว คือเมื่อพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์อาสาฬหะล่วงไปแล้ววันหนึ่ง เทียบกับสุริยคติกาลหลังวันเพ็ญในเดือนกรกฎาคม ถ้าในเดือนนั้นมีวันเพ็ญเป็น ๒ หลังวันเพ็ญหลัง. ข้าพเจ้าเชื่อว่า ครั้นรชนาบาลีพวกภิกษุคงไม่เข้าใจในโหราศาสตร์ ถึงกับจะหมายความว่าวันเข้าพรรษาหลัง กำหนดเมื่อพระจันทร์เสวยฤกษ์อาสาฬหะล่วงไปแล้วเดือนหนึ่งนั้น อันเทียบได้กับวันเพ็ญในเดือนสิงหาคม คงเอากำหนดเดือนหนึ่งที่ต้องเลือกออกไปนั้นบวกเข้ากล่าวอย่างนั้นเอง ไม่รู้ว่าเพิ่มอธิกมาสเพื่อจะไขว้วันทางจันทรคติ อันเร็วกว่าทางสุริยคติให้ลงกัน เช่น ให้ฤกษ์ที่จำพรรษาอันค่อยเลื่อนจากกำหนดออกไปจนถึงเดือนหนึ่งนั้น ตรงตามเดิม เพราะเหตุนี้พระมติของเสด็จพระอุปัชฌายของข้าพเจ้าน่าจะถูก ข้าพเจ้าดำริหาทางสันนิษฐานที่เหมาะสมกว่านี้ยังไม่แลเห็น

เหตุไฉนจึงไม่ให้จำพรรษาดลอด ๔ เดือนฤดูฝน เป็นปัญหาที่กระจ่าง ต้องการเดือนสุดท้ายฤดูฝนไว้เป็นจิรวกาล คราวแสวงหาจิรว คราวทำจิรวพลัดผ้าไตรจิรวเดิม ทั้งในเวลานั้น ตอนเหนือน้ำคงลดแล้ว เช่นในประเทศเรา”

๓. สถานที่จำพรรษา

“ภิกษุจำพรรษาต้องมีเสนาสนะที่มุ่มบ่ง มีบานประตูเปิดปิดได้ ห้ามไม่ให้อยู่จำพรรษาในกระท่อมผีในร่ม (เช่น กลดพระพุทธรูป หรือ กุฎีผ้า เช่น เต็นท์) ในตุ่ม (คือกุฎีดินเผากระมัง) ในโพรงต้นไม้บนคาบต้นไม้

ในสังฆาราม เป็นหน้าที่ของภิกษุผู้เสนาสนคาหาปกะ จะแจกเสนาสนะแก่ภิกษุทั้งหลายให้พอกัน ภิกษุผู้ได้รับแจกเสนาสนะแล้วพึงปิดกวาดจัดเสนาสนะให้เรียบร้อย จนถึงตั้งน้ำฉันทน้ำใช้ไว้ให้เสร็จนี้เป็นบุรพกิจ อันพึงกระทำก่อนเข้าพรรษา เสนาสนะควรแจกก่อนให้ผู้ได้รับมีเวลาจัดให้สะอาดทันวันเข้าพรรษา

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

เข้าพรรษาทำกันอย่างไร? ในบาลีกล่าวเพียงให้ทำอาลัย คือ ผูกใจว่า จักอยู่ในที่นี้ ๓ เดือน ความลงสันนิษฐานนั่นเอง ชื่อว่าทำอาลัยในที่นี้ แม้หากจะไม่ทำอาลัยแต่เมื่อถึงกำหนดเข้าพรรษาแล้ว ไม่ไปแรมข้างไหน ก็ได้ชื่อว่าเข้าพรรษาเหมือนกัน แต่ในบัดนี้มีธรรมเนียมที่ประชุมกัน กล่าวคำอธิษฐานพร้อมกันว่า “อิมสมิ อวาสเ อิม เตมาสวสส อุเปมิ” แปลความว่า “เราเข้าถึงฤดูฝน ในอาวาสนี้ ตลอดหมวด ๓ เดือน”

การจำพรรษาอยู่ในที่เดียวนั้น ควรมีเขตเป็นเครื่องกำหนดว่าอยู่ในที่เดียวเพียงไหน? ในข้อนี้แล ท่านสังเล จะกำหนดด้วยวิหารคือกุฏิที่อยู่ หรือกำหนดด้วยอาวาสทั้งสิ้น. เพราะเหตุนี้จึงตั้งธรรมเนียมอธิษฐานพรรษาเฉพาะรูปา ที่กุฏิซ้ำอีกว่า “อิมสมิวิหารเ อิมเตมาส วสส อุเปมิ” แปลความอย่างเดียวกันเปลี่ยนแต่เพียงในวิหารแทนในอาวาส ข้าพเจ้าเข้าใจว่า สุดแต่จะกำหนดเขต ดุจเดียวกับสมมติสีมาแดนทำสังกรรมถ้าภิกษุทำกุฏิอยู่จำพรรษาในป่าเฉพาะรูปา เช่นนี้ คงกำหนดเขตเฉพาะกุฏิกับบริเวณ เข้าในคำบาลีว่า “ปาฏิปเท วิหาร อุเปติ เสนาสน ปญญาเปติ” “ในวันปาฏิบ (คือคำ ๑) เข้าสู่วิหาร จัด เสนาสนะ” ถ้าอยู่จำพรรษาเป็นหมู่บ้าน เช่นนี้ คงกำหนดเขตตลอดที่อยู่ของหมู่ที่เรียกว่า อาวาส เข้าในคำบาลีว่า “ทวิสุ อวาสสุ วสส วสติ” แปลว่า “อยู่จำพรรษาในอาวาส ๒ แห่ง” (ที่ท่านห้าม) ในภายหลังความสันนิษฐานของท่านลงในอันกำหนดเอาอาวาสเป็นเขต จึงมีธรรมเนียมบอกเขตอาวาส ให้ภิกษุทั้งหลายรู้ในวันอธิษฐานพรรษาจะได้ยังอรุณให้ตั้งขึ้นในเขตนั่น”

๔. การอธิษฐานพรรษา

“ถึงวันเข้าพรรษา ไม่เข้าพรรษา เทียวเร่ร้อนไปเสีย ไม่สมควรภิกษุครั้งก่อนถือเป็นกวดขัน เช่น ภิกษุชาวปาฐา เดินทางมาเพื่อจะเฝ้าพระศาสนา ถึงเมืองสาเกต ยังอีก ๖ โยชน์หรือ ๗ โยชน์ ก็ถึงกรุงสาวัตถีที่เสด็จประทับ ก็พอถึงวันเข้าพรรษา ต้องจำใจอยู่จำพรรษาที่นั่น มิไจรำจนถึงพระศาสนาว่า มาอยู่ในที่ไกลแต่หาได้เข้าเฝ้าไม่ กำลังเดินทางมาอยู่กับพวกโคตงก็ดีกว่าพวกเกวียนก็ดี หรือเดินสานไปในเรือของเขาก็ตี เมื่อวันเข้าพรรษามาถึงเข้า พึงเข้าพรรษาที่นั่น ที่ท่านแนะให้ผูกใจว่า “อิธ วสส อุเปมิ” แปลว่า “เราเข้าพรรษาในที่นี้” ถ้าพวกโคตงก็ดี พวกเกวียนก็ดีแยกไปอื่น ท่านให้ไปกับเขา ถ้าเขาถึงตำบลที่ภิกษุหมายจะไปในพรรษา ท่านยอมให้อยู่จำพรรษา กับพวกภิกษุในที่นั้นได้อีกอย่างหนึ่ง ถ้าเขาถึงถิ่นของเขาเข้าก่อน ต่างคนต่างแยกย้ายกันไป ไม่ตั้งเป็นหมู่ ดุจเดิมท่านแนะให้อยู่กับพวกภิกษุในตำบลนั้นต่อไป เดินสานไปในเรือก็เหมือนกัน ใน ๓ สถานนี้ท่านว่าพรรษาไม่ขาดได้เพื่อปวารณา

คราวจำพรรษา เป็นอภิลักขิตสมัยที่ภิกษุบำเพ็ญสมณธรรมจะตั้งข้อกติกานัดหมายกัน ห้ามไม่ให้ตั้งข้อ อันไม่เป็นธรรม ท่านแสดงตัวอย่างไว้ เช่น ห้ามไม่ให้บอกไม่ให้เรียนธรรมวินัย ไม่ให้สาธยายธรรม ไม่ให้มีเทศนา ห้ามไม่ให้ฯ บรรพชาอุปสมบทและให้สัตย์ห้ามไม่ให้พูดกัน เกณฑ์ให้ถือสุตงค์ เกณฑ์ให้บำเพ็ญสมณธรรม ให้นัดหมาย กันแต่ในข้ออันเป็นธรรม พุดชักนำเพื่อให้เกิดอุตสาหะในการบอกการเรียนธรรมวินัย เป็นต้น เพื่อชวนชวายเป็นกิจพระศาสนา เพื่อรู้ประมาณในการพูดเพื่อมีแก่ใจสมาทานสุตงค์และบำเพ็ญสมณธรรมตามสถิติกำลัง เพื่อเอื้อเพื่อนำกันในวันนั้นๆ เพื่อรักษาความสามัคคีไม่วิวาทแก่งแย่งกันเพื่อรู้จักนับถือเกรงใจภิกษุอื่น เช่น จะสาธยาย ไม่ทำความรำคาญแก่ภิกษุผู้บำเพ็ญภาวนาหลีกเลี่ยงไปทำในโอกาสส่วนหนึ่ง ข้อห้ามไม่ให้ตั้งกติกานัดหมายอันไม่เป็นธรรมนี้ ควรใช้ได้ในที่อื่นทั่วไป

๕. การออกจากที่จำพรรษา

“ภิกษุเข้าพรรษา ต้องอยู่ในที่เดียว อันกำหนดด้วยเขตดังกล่าวแล้วตลอด ๓ เดือน จนพ้นวันปวารณาแล้ว จึงจะออกเที่ยวจาริกได้อีก ถ้าหลีกไปเสียในระหว่างนั้นเกิน ๗ วัน ไม่ได้รับประโยชน์แห่งการจำพรรษา ดังจะกล่าวข้างหน้า ถ้ามีพระจริยทรงอนุญาตให้ไปได้ แต่ให้กลับมาใน ๗ วัน เรียกว่าไปด้วยสัตตาคหะกรณียะ หรือเรียกสั้นว่า สัตตาคหะ ไปแรมคืนในที่อื่นไม่เกินกำหนดนั้น พรรษาไม่ขาด ได้อานิสงส์แห่งการจำพรรษา ถ้าเกินกำหนดพรรษาขาด เมื่อจะไปด้วยสัตตาคหะกรณียะ ให้ผูกใจว่าจะกลับมาใน ๗ วัน แม้ไม่ได้ทำในใจไว้แต่เดิม เช่นไปคิดจะกลับในวันนั้นแต่เพิกขมียอันตรายเกิดขึ้น กลับไม่ได้ เห็นว่าพรรษาไม่ขาด เพราะยังอยู่ในพระพุทธานุญาตนั่นเอง ตั้งจิตคิดจะกลับก็มีอยู่ การไปด้วยสัตตาคหะกรณียะ ไม่จำเป็นทำพิธีก็ได้

เพราะเหตุนี้ ในบาลีจึงมีพระพุทธานุญาตไว้ว่า ยังอีก ๗ วันจะถึงวันปวารณา ภิกษุออกจากอาวาสไปเลยก็ได้ พรรษาไม่ขาด บาลีนี้แสดงว่าไปด้วยไม่ผูกใจจะกลับก็ได้ ในที่นี้ว่าไปเลยได้นั้น เพราะวันสุดท้ายแห่งการจำพรรษาตกในวันที่ ๗ นั้น ในที่อื่นบ่งให้กลับใน ๗ วันนั้นเพราะยังไม่สิ้นกำหนดจำพรรษา ในข้อ ๓ เดือนนั้น ทรงอนุญาตให้สัตตาคหะได้คราวเดียวหรือหลายคราวก็ได้ ไม่ปรากฏชัดในบาลีเข้าใจกันในบัดนี้ว่าหลายคราวก็ได้ แต่ทำเป็นกิจจะลักษณะ ต้องมีพระจริยไปพอเสร็จก็รีบกลับ หากจะรวมวันที่ไปในต่างคราวเข้าด้วยกัน บางทีจะไม่เกิน ๗ วันหรือรวมนั้น เช่นนี้พอสมควร แต่ข้อที่พระอรชยกถาจารย์กล่าวว่า เข้าพรรษาแล้วยังไม่ทันค้างคืน สัตตาคหะก็ได้อุโลกแลกจัดนัก จะชื่อว่าอยู่จำพรรษาได้ละหรือ ? ไม่ต้องกล่าวถึงอยู่คืนหนึ่งแล้ว ไปเสียตั้ง ๗ คืน ท่านคงอนุญาตเป็นแท้ใน ๓ เดือน อยู่ในที่จำพรรษาเพียง ๑๑ หรือ ๑๒ วัน นอกจากนั้นไปเที่ยวเตร่เสียข้างไหนๆ ก็เห็นจะได้ละสิทธิจะเป็นเหตุไปด้วยสัตตาคหะกรณียะ อันกล่าวในบาลีนั้น คือ

- ก. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้า ไปเพื่อรักษาพยาบาลก็ได้
- ข. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้า ไปเพื่อระงับก็ได้
- ค. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เป็นต้นว่า วิหารชำรุดลงในเวลานั้น ไปเพื่อหาเครื่องทัพพสัมภาระมาปฏิสังขรณ์ได้อยู่
- ฆ. ทายกต้องการจะบำเพ็ญกุศลศพ ส่งมานิมนต์ไปเพื่อบำรุงศรัทธาของเขา ได้อยู่

แม้พระอื่นนอกจากนี้ที่เป็นกิจจะลักษณะ อนุโลมตามนี้ เกิดขึ้น ไปก็ได้เหมือนกัน ในเวลาจำพรรษาอยู่ มีอันตรายเกิดขึ้นจะอยู่ต่อไปไม่ได้และไปเสียจากที่นั้นพรรษาขาด แต่ท่านไม่ปรินิพพาน ในบาลีแสดงอันตรายไว้ ดังนี้

- ก. ถูกสัตว์ร้ายกัดตี โจรก็ดี ปีศาจก็ดี เบียดเบียน
- ข. เสนาสนะถูกไฟไหม้ หรือน้ำท่วม
- ค. ภัยเช่นนั้นเกิดขึ้นแก่โคจรคาม ลำบากด้วยบิณฑบาต ในข้อนี้ ชาวบ้านเขาอพยพไปจะไปตามเขาก็ควร

หนังสือวินัยมุข เล่ม ๒ ที่ใช้เป็นหลักในการเขียน

ม. ขัดสนด้วยอาหาร โดยปกติไม่ได้อาหารหรือเกล็ดอันสบายหรือไม่ได้อุปฐากที่สมควร

ในข้อนี้ ยังทนอยู่ได้ ควรทนอยู่ไป พระศาสดาได้ทรงทำเป็นตัวอย่างไว้แล้วเมื่อครั้งทรงจำพรรษาอยู่เมืองเวรัญชรา ข้าวแพง ภิกษุสงฆ์ได้รับความอดอยาก แม้อย่างนั้นยังเสีร่จอยู่จนตลอดพรรษา ต่ออยู่ไปอีกไม่ได้จริงๆ จึงค่อยไป

ง. มีหญิงมาเกลี้ยกล่อม หรือมีญาติมารบกวนล่อด้วยทรัพย์ จิตเป็นธรรมดาติกลักลอกเร็ว สักหน่อยจะเป็นอันตรายแก่พรหมจรรย์ ไปเสียก็ได้ เห็นทรัพย์อันหาเจ้าของมิได้ ก็ดูจเดียวกัน

จ. สงฆ์ในอาวาสอื่น รวนจะแตกหรือแตกกันแล้วไปเพื่อจะห้ามหรือเพื่อจะสมาน ในข้อนี้ถ้ากลับมาทนควรไปด้วยสัตตทากรณียะ”

กิจกรรมเข้าพรรษาในปัจจุบัน

แม้การเข้าพรรษาจะเป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะ แต่พุทธศาสนิกชนชาวไทยตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ในฐานะทรงเป็นพุทธมามกะ และเอกอัครศาสนูปถัมภก จนถึงสามัญชน ต่างเอาการุณยจิตสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมส่วนนี้เป็นพิเศษ เช่น

๑. การถวายเทียนพรรษา ในส่วนพระมหากษัตริย์ ทรงถวายเทียนพรรษาในพระอารามหลวง ถวายพานพุ่มราชสักการะแก่พระมหาเถระ มีสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นต้น

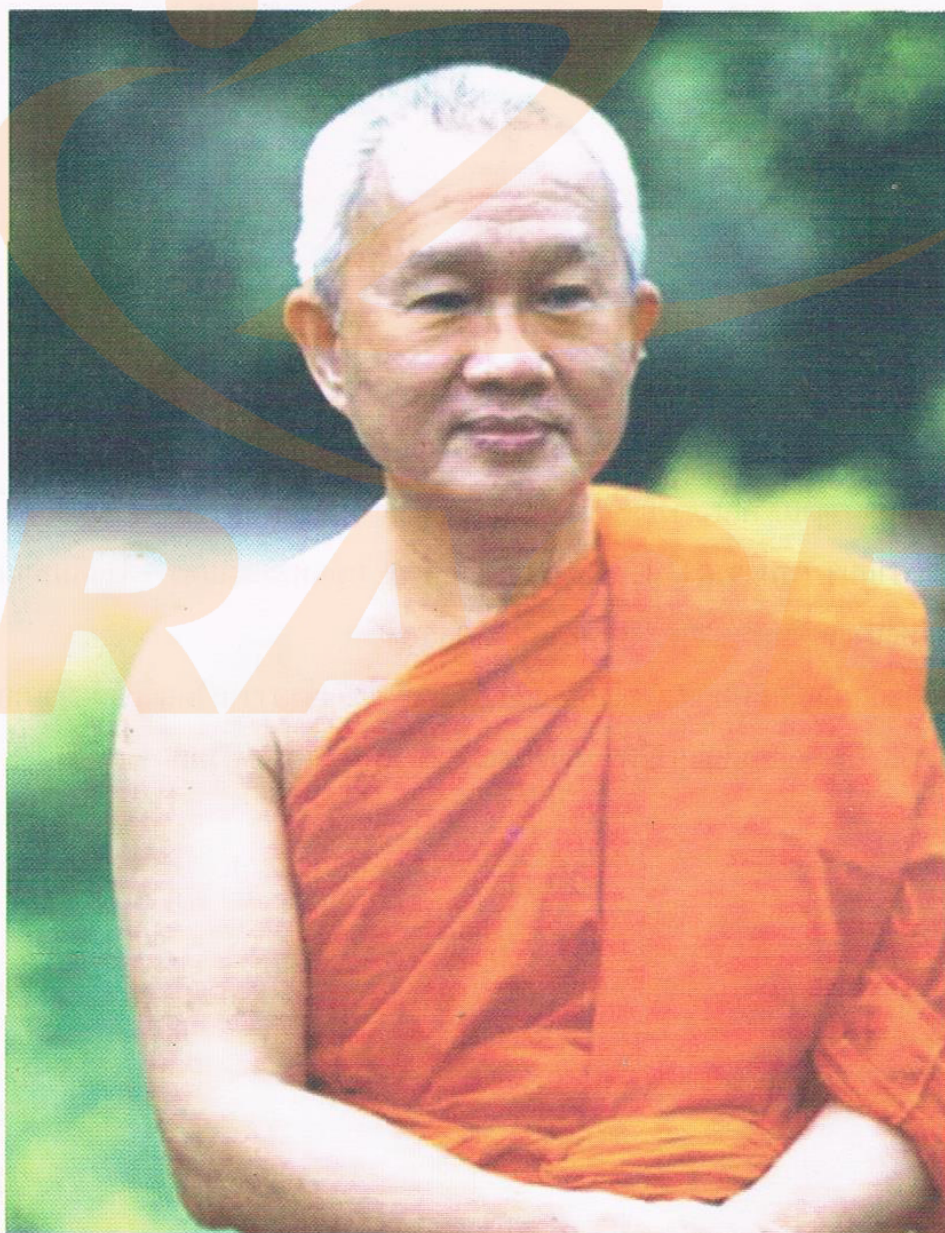
๒. การถวายผ้าอาบน้ำฝน ในสมัยก่อนผ้าห่มของพระภิกษุหายาก ต้องประหยัดในการใช้สอย มาจนถึงปัจจุบันนี้ผ้าหาง่ายและมีคนศรัทธามาก จึงถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุสามเณรทั่วทุกรูป ไม่ต้องใช้ร่วมกัน หรือเปลือยกายอาบน้ำฝนเหมือนสมัยพุทธกาล

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ ปยุตโต) เขียนเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “ทางเดิน” ไว้ดังต่อไปนี้

“เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่น้อย เพราะถือเป็นโอกาสที่จะได้นำเพ็ญบุญเป็นประจำตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน เริ่มตั้งแต่เมื่อใกล้จะถึงเข้าพรรษาดังก็ช่วยกันซ่อมแซมตกแต่งเสนาสนะเพื่อให้พระสงฆ์ได้อยู่เป็นสุข นำอุกถาลานญาติมิตรไปประชุมกันตามวัดถวายผ้าอาบน้ำฝนและจัดปัจจัยแก่ภิกษุสามเณร พอถึงวันเข้าพรรษาบางพวกก็อธิษฐานว่าจะฟังเทศน์ทุกวันมิให้ขาดตลอด ๓ เดือน บางพวกปวารณาตนต่อภิกษุสามเณรเฉพาะองค์หรือทั้งวัด ถวายสิ่งทีขาดเหลือตลอด ๓ เดือน บางพวกก็อธิษฐานใจเว้นสิ่งที่ควรเว้น นำเพ็ญ

สิ่งที่คุณบำเพ็ญ เช่น พวกดื่มเหล้า บางคนเขาก็เว้นดื่มเหล้าตลอดพรรษา โดยตั้งใจตัวเองก็มี เข้าไปปฏิบัติต่อหน้าพระก็มี บางคนก็ทำบาปหยาบช้ำทารุณกรรมต่างๆ ก็ปฏิบัติตนไม่ทำในสิ่งนั้น บางคนก็จัดดอกไม้ธูปเทียนละของใช้ประจำอื่นๆ เช่น สบู่ แปรง ยาสีฟัน สีย้อมผ้า ตลอดจนยารักษาโรค เป็นต้น ไปถวายแก่พระภิกษุที่ตนเคารพนับถือ หรือที่เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ของตน นี่เป็นกุศลพิธี คือ เป็นพิธีบำเพ็ญบุญในพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชนจะพึงปฏิบัติในวันเข้าพรรษา” ผ้าอาบน้ำฝนนั้น มีกำหนดตามที่พระพุทธเจ้า ทรงอนุญาตไว้ คือ ยาว ๔ ศอก กว้าง ๓ กระเบียด กว้างศอกคืบ ๔ นิ้ว ๑ กระเบียด กว้าง ๒ อนุกระเบียด คิดตามประมาณของช่างไม้ ทำยาวหรือกว้างกว่านี้ไม่ได้ เป็นโทษแก่ภิกษุ เวลาที่จะถวายผ้าอาบน้ำฝนนั้น มีพุทธบัญญัติไว้ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๗ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ซึ่งเป็นเวลาก่อนเข้าพรรษา ๑ เดือน ระยะเวลาที่พระภิกษุจะแสวงหาผ้าอาบน้ำฝน ผู้ประสงค์จะบำเพ็ญกุศลให้ต้องตามพุทธานุญาตจึงหาผ้าอาบน้ำฝนถวายในระยะเวลา นี้ แต่ที่ปฏิบัติกันทั่วไป ถวายในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ก่อนเข้าพรรษา ๑ วัน เพราะว่าวันนั้นเป็นวันธรรมสวนะ และเป็นวันอาสาฬหบูชาด้วย พุทธศาสนิกชนไปประชุมกันที่วัดเป็นปกติอยู่แล้ว จึงถือโอกาสถวายผ้าอาบน้ำฝนในวันนั้น”

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

สาธุ

วันหนึ่งเยาวกษัตริย์ลิตถิตละ
จนโพล์เพล้เวลาจะสายณย์
เห็นคนแก่แย้ยันเงินงันงก
คนสูญสิ้นชีวิตอนิจจัง
เป็นเจ้าภาพแหล่งเล่ห์เทวทูต
“สาธุ โย ปัพพัชชา” เป็นวาที
หนืออกบวชบำเพ็ญเห็นสัจจะ
นำเวไนยไกลมรณ์บรอบาย
เมื่อใกล้เขตพระราชรัทธาเฉลิม
ผู้มุ่งบุญกุศลบุตรพุทธเวไนย
แม้ไม่มากบารมีทางชีสงฆ์
เป็นอุบายสายสันติมรรคา

เสด็จประพาสชวนชมสวนขวัญ
เสด็จผันพักตร์กลับประทับวัง
คนเจ็บตกทุกข์ระทมไม่สมหวัง
เห็นสงฆ์สังวรศีลวรินทร์ย์
ลำแดงสูตรส่องจุดสุทธีวิถี
อุทานที่ลิตถิตถ์อธิบาย
เป็นองค์พระโลกเชษฐกิเลสสลาย
ไทยมุ่งหมายพุทธศาสน์คู่ชาติไทย
เป็นกาลเพิ่มพูนผลกุศลสมัย
มอบกายใจจอตธรรม์บรรพชา
ขอดำรงธรรมขั้นธัมมจักกพรรษา
สาธุข้าขอนิยมชื่นชมบุญ

เกสรบัว

บรรณานุกรม

วินัยมุข เล่ม ๒ ฉบับมาตรฐาน. คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๐.
หนังสือวันสำคัญทางศาสนา กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. พิมพ์ครั้งที่ ๒ ๒๕๕๓.
หนังสือที่ระลึกงานฉลองสมณศักดิ์พิทยศ. พระมหายุทธ สมาจาโร. เจ้าอาวาสวัดสวนขัน อำเภอช้างกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสชั้นโท ที่ พระครูกิตติวิมล. ๒๕๓๐.